

Дата публікації

06 березня 2020 року

КОНТАКТНА ГРУПА ГРОШОВОГО ТА ВАЛЮТНОГО РИНКІВ

Середа, 19 лютого 2020 року, 15:00–18:00

м. Київ, вул. Інститутська, 9, к.306

Узагальнені підсумки дискусії

Заступник Голови Національного банку України Олег Чурій під час **вступного слова** наголосив на важливості створення Контактної групи грошового та валютного ринків (далі – Контактна група) як провідної платформи для експертного обговорення проблем, генерування ідей та напрацювання рішень щодо активізації розвитку фінансових ринків. Він окреслив найближчі плани роботи Контактної групи, запропонувавши сконцентрувати увагу на питаннях запуску ринків процентних та валютних деривативів, а також удосконалення індикаторів (бенчмарків) грошового та валютного ринків.

Водночас Олег Чурій акцентував увагу на тому, що робота Контактної групи передбачає дорогу із двостороннім рухом, маючи на увазі те, що формування порядку денного засідань групи не є прерогативою лише представників Національного банку. Будь-хто з учасників Контактної групи може пропонувати питання до розгляду з огляду на власне бачення того, які саме проблеми на даному етапі є актуальними для розвитку фінансових ринків.

З **вітальним словом** перед учасниками засідання виступив *казначей Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) Аксель ван Недервеєн (Axel van Nderveen)*. Він, зокрема висловив підтримку з боку ЄБРР створенню Контактної групи, відзначивши, що для опрацювання питань ефективного розвитку фінансових ринків та удосконалення індикаторів (бенчмарків) грошового та валютного ринків вкрай важливим є залучення до цієї роботи не лише представників регулятора, а й фахівців з ринку. Це, зокрема, доводить і досвід тих країн (як розвинених, так і тих, що розвиваються), де подібні групи вже створені

та функціонують. Зокрема участь представників ринку в опрацюванні питань щодо вдосконалення індикаторів (бенчмарків) грошового ринку сприятиме формуванню належного рівня довіри до цих показників, без чого неможливий активний розвиток ринку похідних інструментів. Аксель ван Недервеєн також зазначив, що найкращий світовий досвід у визначенні індикатора (бенчмарка) грошового ринку на сьогодні полягає у використанні для цих цілей індексів, обрахованих на базі незабезпечених угод овернайт.

Питання 1: «Контактна група грошового та валютного ринків: організаційні аспекти» (спікер **Олександр Арсенюк** – начальник управління оперативного регулювання грошово-кредитного ринку Департаменту відкритих ринків Національного банку).

Під час розгляду цього питання було відзначено, що Контактна група є консультативним органом, який створюється з метою обміну інформацією та поглядами між Національним банком та учасниками ринку щодо актуального стану та шляхів розвитку грошового, валютного ринків, а також ринків процентних та валютних деривативів. Результати, які напрацьовуватимуться на засіданнях Контактної групи, братимуться до уваги Національним банком під час ухвалення відповідних рішень, а також у разі потреби передаватимуться до інших регуляторів для відповідного розгляду та реагування.

До складу Контактної групи увійде 3 представника Національного банку та 25 експертів ринку, які будуть делеговані банками з найкращим рейтингом активності на грошовому та валютному ринках. Головою Контактної групи буде за посадою заступник Голови – куратор вертикалі підпорядкування «Ринкові операції» Національного банку, заступником Голови Контактної групи – директор Департаменту відкритих ринків Національного банку. Контактна група засідатиме, як правило, щоквартально, порядок денний засідань визначатиметься на підставі пропозицій членів групи. Участь представників ринку як головних експертів під час розгляду питань порядку денного вітається.

Робота Контактної групи будуватиметься на засадах максимальної прозорості: усі матеріали, що розглядалися на засіданнях Контактної групи, а також підсумки дискусії публікуватимуться на сторінці Контактної групи офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

Присутні на засіданні представники банків одностайно висловили підтримку ініціативи створення Контактної групи та запропонованих засад її роботи.

Питання 2: Прогрес в удосконаленні індикаторів грошового та валютного ринків (спікер **Олександр Арсенюк** – начальник управління оперативного регулювання грошово-кредитного ринку Департаменту відкритих ринків Національного банку).

У контексті розгляду питання вдосконалення індикаторів грошового ринку представники Національного банку презентували дорожню карту приведення Українського індексу міжбанківських ставок (UIIR) за кредитами та депозитами овернайт у повну відповідність до принципів, розроблених Міжнародною організацією комісій з цінних паперів (IOSCO). Найближчими заходами цієї дорожньої карти є створення Комітету оверсайта UIIR та вдосконалення методики обрахунку індексу.

Комітет оверсайта UIIR буде органом, уповноваженим вирішувати питання, пов'язані з визначенням, адміністрацією та контролем індексу, зокрема: визначення та актуалізація методики обрахунку UIIR, розроблення процедур внутрішнього контролю та розгляду претензій та уникнення конфлікту інтересів, розгляд результатів внутрішнього аудиту тощо. До складу комітету увійде 4 представника Національного банку (які безпосередньо не залучені до адміністрування та обрахунку UIIR) та 3 зовнішніх представники, які будуть номінуватися Контактною групою.

Пропозиції щодо вдосконалення методики обрахунку UIIR, які будуть унесені на розгляд Комітету оверсайта, передбачатимуть визначення запасного механізму обрахунку індексу на випадок, якщо за основним алгоритмом його обрахувати неможливо, визначення політики поводження з помилками та системи оцінки правдоподібності вхідних даних, затвердження процедур перегляду методики тощо.

Під час обговорення зазначених питань окремі учасники засідання зауважили, що внаслідок структурних особливостей міжбанківського ринку його сегмент незабезпечених угод є відносно незначним. Унаслідок цього, на їх думку, варто було б розглянути доцільність використання як основного індикатора грошового ринку індексу, побудованого на основі угод своп. Утім, представники Національного банку висловили думку, що індикатор грошового ринку має відображати вартість гривневих ресурсів, а не різницю між ставками в гривні та валюті. Водночас проблема низької активності сегменту незабезпечених угод, на думку фахівців Національного банку, може вирішуватися через включення до обрахунку індексу угод, які банки укладають на грошовому ринку з Національним банком.

Також деякі учасники піднімали питання щодо можливості обрахунку еталонних індикаторів грошового ринку на інший термін (тиждень, місяць). На це представники Національного банку та

представник ЄБРР зауважили, що такі індикатори в світі не вважаються достатньо репрезентативними для ринку і що довгострокова відсоткова ставка насправді є відображенням ставки овернайт, а її розрахункове значення (на будь-який строк) може бути отримане зі ставки овернайт із використанням механізму компаундингу.

Розглядаючи питання індикаторів валютного ринку, учасникам наради було поставлено питання щодо найприйнятнішого валютного індикатора для здійснення розрахунків за угодами купівлі/продажу іноземної валюти на умовах форвард без поставки базового активу (NDF). Зокрема на сьогодні Національний банк обраховує 2 індикатори валютного ринку (обидва – як середньозважене значення за угодами за день на момент обрахунку): офіційний курс гривні до іноземних валют та довідкове значення курсу гривні до долара США на 12 годин. Також учасникам ринку доступні індикатори, що обраховуються торговельно-інформаційними системами Bloomberg та Refinitive як фіксінги на певний момент часу.

Під час обговорення учасники наради дійшли згоди, що наявних індикаторів наразі достатньо і розгляд питання щодо їх удосконалення та/або запровадження обрахунку нового індикатора буде на часі лише тоді, коли будуть вирішені інші питання, що стримують розвиток ринку NDF в Україні.

Питання 3: Підходи до проведення Національним банком України операцій своп процентної ставки (IRS) (спікери **Олександр Арсенюк** – начальник управління оперативного регулювання грошово-кредитного ринку Департаменту відкритих ринків Національного банку, **Микола Селехман** – заступник директора Департаменту відкритих ринків – начальник управління операцій на відкритому ринку та розміщення державних цінних паперів Національного банку).

Представники Національного банку поінформували банки стосовно намірів Національного банку в другому півріччі 2020 року вдатися до проведення з банками операцій своп процентної ставки. Головна мета – дати початок розвитку ринку таких інструментів в Україні. Національний банк зацікавлений в цьому, оскільки це дасть змогу посилити процентний канал монетарної трансмісії та сприятиме розвитку довгострокового кредитування через нівелювання процентного ризику. Національний банк вже нормативно розширив периметр завдань процентної політики, а також завершує підготовку нормативного акта, який регулюватиме проведення такого свопу процентної ставки.

Національний банк планує, що на першому етапі загальний обсяг операцій IRS з банками може становити близько 5% від портфеля кредитів, наданих банками в національній валюті юридичним та фізичним особам (це на сьогодні 11–12 млрд грн). Операції своєї процентної ставки проводитимуться у формі аукціону строком до 2 років із періодичністю сплати процентних платежів один раз на місяць. Гранична фіксована процентна ставка за такими операціями розраховуватиметься з огляду на прогноз Національного банку щодо облікової ставки, який публікується в Макроекономічному прогнозі Національного банку.

Учасники засідання з інтересом сприйняли інформацію Національного банку про плани щодо запровадження нового інструменту. Окремі питання технічного характеру вирішили обговорити детальніше на наступному засіданні Контактної групи. Водночас Олег Чурій звернувся до банків із проханням розпочати опрацьовувати внутрішні процедури проведення таких операцій щоб у другому півріччі 2020 року бути готовими до активної участі в аукціонах Національного банку.

Питання 4: Окремі питання проведення банками операцій з купівлі/продажу іноземної валюти на умовах форвардів без поставки базового активу (NDF) (спікер Тетяна Попович – директор з ринків капіталу АТ «Альфа-банк»).

Під час презентації було зазначено, що різні оцінки «збитків» від ревальвації гривні минулого року, які лунають з різних боків, насправді демонструють низький рівень використання підприємствами в своїй діяльності інструментів хеджування валютних ризиків. Навіть незважаючи на те, що нормативні можливості для цього останнім часом розширилися.

Досвід АТ «Альфа-банк» як одного з перших банків, що почав укладати зі своїми клієнтами угоди NDF, свідчить, що з клієнтами ще треба проводити багато роз'яснювальної роботи стосовно переваг та вигод від використання такого інструменту, який є більш гнучким порівняно з форвардною угодою з поставкою базового активу.

Під час презентації була представлена бухгалтерська модель обліку операцій NDF, а також обговорені питання можливих податкових наслідків таких операцій. Окремі учасники наради висловили думки щодо доцільності отримання узагальнених роз'яснень від податкових органів стосовно цих питань. Як індикатор (**бенчмарк**) для проведення розрахунків за такими операціями АТ «Альфа-банк» використовує

довідкове значення курсу гривні до долара США на 12 годин, яке щоденно обраховує Національний банк.

Перелік учасників зустрічі

Національний банк України	Олег ЧУРІЙ
Національний банк України	Сергій ПОНОМАРЕНКО
Національний банк України	Олександр АРСЕНЮК
Національний банк України	Микола СЕЛЕХМАН
Національний банк України	Наталія ВАГІНА
представник Європейського банку реконструкції та розвитку	Аксель ВАН НЕДЕРВЕСЕН
представник Європейського банку реконструкції та розвитку	Андрій ДАБІЖА
АТ "Ощадбанк"	Олена ДОМАНОВА
АБ "УКРГАЗБАНК"	Олексій ЄФРЕМОВ
АТ КБ "ПриватБанк"	Юрій СПАСОВ
АТ КБ "ПриватБанк"	Кайрат КАРАСАЄВ
АТ "Укрексімбанк"	Олег СЕКУН
АТ "Райффайзен Банк Аваль"	Юрій ГРИНЕНКО
АТ "Райффайзен Банк Аваль"	Володимир КРАВЧЕНКО
АТ "ОТП БАНК"	Антон КОВАЛЕНКО
АТ "СБЕРБАНК"	Олександр КОЗАЧОК
АТ "КРЕДОБАНК"	Юрій МАЛЮК
АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК"	В'ячеслав ОЗЕРОВ
АТ "ПроКредит банк"	Людмила ПИЛИПІВ
АТ "АЛЬФА-БАНК"	Тетяна ПОПОВИЧ
АТ "АЛЬФА-БАНК"	Олександр ВОРОБЕЙ

АТ "СІТІБАНК"	Владислав СОЧИНСЬКИЙ
АТ "ПроКредит банк"	Костянтин РАДЧЕНКО
АТ "УКРСИББАНК"	Дмитро ЦАПЕНКО
АТ "БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАО-ЩАДЖЕНЬ"	Олександр БОРЩУК
АТ "КРИСТАЛБАНК"	Карл ВАРГА
АТ "УНІВЕРСАЛ БАНК"	Олексій ДМИТРІЄВ
АТ "БАНК АЛЬЯНС"	Станіслав ЛИСЯНСЬКИЙ
АТ "Мегабанк"	Андрій ОЛІЙНИК
АТ "ТАСКОМБАНК"	Владислав ПАРЬОХА
АТ "БАНК АВАНГАРД"	В'ячеслав СЕРЕДА
АТ "БАНК АВАНГАРД"	Оксана ШВЕДА
АТ "ПУМБ"	Антон СТАДНИК
АКБ "ІНДУСТРІАЛБАНК"	Михайло СТЕЦЮК
АТ "КБ"Глобус"	Дмитро ЛАЗАРЄВ
ТОВ "ІнтерБізнесФінанс"	Юрій КРУТЬ
ТОВ "ІнтерБізнесФінанс"	Павло БАКЛАНОВ